

สรุปสาระสำคัญการบรรยาย

“การพัฒนาการวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มก.”

โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

วันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2561 เวลา 13.00 – 16.00 น.

ณ ห้องประชุมทับทิม ชั้น 2 อาคารสุวรรณวาจกกสิกิจ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มก.

สรุปโดย: นายปัญญา พรหมณ์แก้ว

สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดการบรรยายพิเศษ เรื่อง “การพัฒนา งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาจารย์ นักวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบนโยบายและแนวทางการสนับสนุนทุนวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การบรรยาย เพื่อให้อาจารย์ นักวิจัยรับทราบข้อมูล และนำไปปรับใช้สำหรับการจัดเตรียมข้อเสนอการวิจัยเพื่อเสนอขอรับ ทุนในแหล่งทุนที่เหมาะสม และเพิ่มโอกาสในการได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และสร้างงานวิจัยที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อไป โดยผู้เข้าร่วมการฟังบรรยายในครั้งนี้ประกอบด้วยคณาจารย์ นักวิจัย จากคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะเกษตร และคณะสิ่งแวดล้อม

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว. ที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของ สกว. ระเบียบและหลักเกณฑ์ การให้ทุนวิจัยประเภทต่างๆ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล รองผู้อำนวยการด้านการวิจัยเชิง ยุทธศาสตร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิยะราช ผู้อำนวยการฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า และรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมา พงศ์ไพโรจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเภทการให้ทุนสนับสนุนของ สกว.

การนำเสนอข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมทุนสนับสนุนโดย สกว. ทั้ง 4 ประเภท คือ

- 1) **ทุนวิจัย R&D** (ทุนขนาดกลาง ขนาดเล็ก ชุดโครงการ) เกี่ยวข้องกับ 4 กลุ่มประเด็น ได้แก่ นโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ การเกษตร สวัสดิภาพและสาธารณสุข และชุมชนและ สังคม (จำแนกตามฝ่าย 1 – 4 ตามลำดับ)
- 2) **ทุนวิจัย Area Based และ Community Based** อันเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงพื้นที่ และเชิงท้องถิ่น
- 3) **ทุนวิจัยพื้นฐาน** อันเกี่ยวข้องกับ ทุนของฝ่ายวิชาการ และฝ่ายมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปกรรมศาสตร์

4) ทูบโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.)

นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมการดำเนินการของหน่วย สกว. ในส่วนต่างๆ ได้แก่¹

กรอบประเด็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ Strategic Research Issues: SRI เพื่อแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประเทศ จำนวน 12 ประเด็น ได้แก่ 1) ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) 2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อความยั่งยืน (Water Resources Management for Sustainable Development) 3) การลดความเหลื่อมล้ำและการแก้ไขปัญหาความยากจน (Inequality Reduction and Poverty Reduction) 4) การปฏิรูปการศึกษา (Education Reform) 5) ธรรมาภิบาลและการลดคอร์รัปชัน (Good Governance and Corruption Reduction) 6) ผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล (National Interests on Marine Resources and Maritime Security) 7) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (Demographic Transition) 8) พลังงานทางเลือกและความเป็นธรรมด้านพลังงาน (Alternative Energy and Energy Justice) 9) การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Overcoming the Middle Income Trap) 10) จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Southern Border Provinces) 11) การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Achievement of Sustainable Development Goals) และ 12) ปัญญาประดิษฐ์และวิทยาศาสตร์สมอง (Artificial Intelligence and Brain Science)

การพัฒนาารูปแบบและระบบสนับสนุนแผนงานวิจัย TRF Flagship Research Program : TRP เพื่อบูรณาการสนับสนุนทุนวิจัยข้ามศาสตร์ เป็นแผนงานสำคัญของ สกว. ที่สนับสนุนทุนในปีงบประมาณ 2561 จำนวน 5 แผนงาน ได้แก่ 1) การจัดทำแผนบูรณาการจังหวัด 2) ออกแบบและพัฒนาเมืองเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัด 3) นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่ยั่งยืน 4) การสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวไทย การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน และ 5) การพัฒนาเยาวชนสู่พลเมืองคุณภาพสูง ซึ่งแผนงานทั้งหมดนี้มีรูปแบบการบริหารจัดการโครงการใหม่ที่มุ่งให้เกิดผลกระทบ (Impact) ต่อประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ประโยชน์ (User) อย่างใกล้ชิดตั้งแต่ต้นทาง

กรอบประเด็นการวิจัยที่มุ่งเป้าเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ (Targeted Research Issue, TRI) โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ประกอบด้วย 8 ประเด็นเรื่อง 1) โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (Logistics and Supply chain) 2) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management) 3) ยางพารา (Para Rubber) 4) อ้อยและน้ำตาล (Cane and Sugar) 5) การศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ (Education and Creative Learning) 6) วิสาหกิจ

¹ เนื้อหาเพิ่มเติมจาก สกว. (2561). ยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2560 – 2564 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) (Small and Medium Enterprise) 7) มนุษยศาสตร์ (Humanities) และ 8) ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

กรอบประเด็นท้าทายไทย (Grand Challenge Thailand, GCT) โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกอบด้วย 4 ประเด็นเรื่อง ได้แก่ 1) นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Innovation for Area-Based Development) 2) ประเทศไทยไร้คอร์รัปชัน (Corruption Free Thailand) 3) เครื่องบินทะเล (Seaplane) และ 4) สมรรถภาพภาษาอังกฤษของคนไทย (English Proficiency of Thais)

ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์พิจารณาการให้ทุน สกว. และข้อสังเกตบางประการ

จากการฟังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้ทุน พบถึงข้อสังเกตบางประการ ดังนี้

- 1) ทาง สกว. และ สวพ. มีความสนใจต่อประเด็นการวิจัยข้ามศาสตร์ (interdisciplinary research) โดยการพิจารณาประเด็นบางอย่างร่วมกันระหว่างวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์
- 2) ทุน R&D ของ สกว. ต้องการเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่เพื่อการตีพิมพ์ โดยมีแผนงานและเป้าหมายที่ชัดเจน หากเป็นชุดโครงการ ต้องสะท้อนได้ว่า ชุดโครงการย่อยๆ สามารถตอบโจทย์เป้าหมายร่วมกันได้อย่างไร ไม่ใช่เพียงโครงการย่อยๆ แล้วนำมารวมกันเป็นชุดโครงการ
- 3) ทาง สกว. ต้องการงานวิจัยที่มุ่ง 1) ผลการวิจัยที่นำไปสู่การสร้างกรอบนโยบาย และ 2) ผลการวิจัยที่นำไปสู่การสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ การสร้าง How to ใหม่ๆ ภายใต้งค์กรมที่มีพลวัตสูง
- 4) *Key point* ของงานวิจัย *ต้องตอบคำถามที่ว่า* 1) *ทำแล้วมีประโยชน์อย่างไร (Impact) และ 2) ผลงานวิจัยใครเป็นผู้ใช้ประโยชน์ (User)* ทำให้ผู้เขียนโครงการวิจัยเพื่อขอทุนจาก สกว. จำเป็นต้องกำหนดโจทย์ + เป้าหมาย + ขอบเขต + ผลสะท้อนที่ชัดเจน
- 5) สกว. มีความต้องการให้ผู้ทำวิจัยด้านสังคมศาสตร์ มีการใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ มากขึ้น เช่น ฐานข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ Big Data Analysis เนื่องจากผู้ใช้ข้อมูลดังกล่าวมีเฉพาะสายเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น
- 6) สกว. ต้องการพัฒนานักวิจัย ด้าน ABC (Area - Based Collaborative Research) เนื่องจากมองว่าเป็นสิ่งสำคัญและยังมีน้อย

- 7) รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมา พงศ์ไพโรจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปะศาสตร์ ได้สะท้อนปัญหาเชิงเทคนิค โดยกล่าวว่าหากผู้วิจัยท่านใดยื่นขอทุนควรตรวจสอบ การ Submission ในระบบด้วย เนื่องจากมีผู้ยื่นทุนหลายรายไม่ได้รับทุนเนื่องจากปัญหาเชิงเทคนิค ดังกล่าว
- 8) สกว. มีสนใจงานวิจัยในประเด็นเรื่อง ดังนี้
- a. หน่วยการจัดการแบบใหม่ๆ ในลักษณะ Social Entrepreneurship, City Development
ดังเช่น ขอนแก่นโมเดล เป็นต้น
 - b. อาชีวศึกษา ที่เชื่อมโยงกับประเด็น 1) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
2) ช่วงสมัยใหม่ เกี่ยวกับ วิศวกรรมเมคคาทรอนิกส์ (Mechatronic Engineering)
 - c. จิตวิทยาเด็ก อันเกี่ยวข้องกับ เด็กปฐมวัย และเด็กด้อยโอกาส
 - d. อาชีพไม่เป็นทางการ (Informal Sector)

ส่วนที่ 3 การนำเสนอโครงร่างวิจัยเพื่อขอทุนวิจัย สกว.

เนื่องด้วยคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ ได้ยื่นโครงการวิจัย “ชุมชนภูมิขาว” โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะว่า สำหรับชุดโครงการดังกล่าวสามารถยื่นมายังฝ่ายวิจัยมุ่งเป้าได้เลย แม้ว่ายังไม่ตรงกับ ประเด็นเรื่องในปีนี้ (เนื่องจากปีนี้เน้นธัมผู้สูงอายุ) ดังนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิจึงมองว่า หากยื่นปีหน้าอาจจะเข้าธัม เรื่องมากกว่า

.....